

Kjendsgjerning med, at det var et Experiment, som skete, og at Dagsordenen blev optagen af et andet Medlem, skal jeg bemærke, at Dagsordenens Indhold jo dog var det samme, og det var dette Indhold, som Samvittigheden først drev det ærede Medlem til at sige, at han vilde stemme for, medens han derefter stemte derimod. Det er det, jeg har sagt, og det kalder jeg at lægge en bevægelig Samvittighed for Dagen.

Formanden: Jeg erindrer igjen om, at denne Sag ikke ligger for til Forhandling.

Brig: Det ærede Medlem for Ribe Amts 1ste Valgkreds (Th. Kruse) fordrøede et bestemt Svar af mig med Hensyn til, hvorpaa jeg byggede mit Haab om, at der muligvis denne Gang kunde komme Noget ud af denne Sag. Jeg vil ikke svare det ærede Medlem, idet jeg anser ham for uberettiget til at stille den Slags Spørgsmaal, og jeg vil det navnlig ikke, fordi det kunde foranledige ham til endnu en Gang at holde en Tale saa lang som den sidste, han nu holdt. Det tror jeg ikke vilde være i Thingets Interesse. Med Hensyn til de Bemærkninger, som det ærede Medlem fra Veile henvendte til mig, skal jeg sige, at de bero tilbølgelig paa en Misforstaaelse og tildels paa en noget mindre korrekt Gjengivelse af mine Ytringer. Jeg betegnede ikke det ærede Medlem som yderliggaaende og fældede overhovedet ikke nogen Dom over ham, hvad jeg ikke pleier at gjøre her i Salen; jeg bemærkede kun, at de Ytringer, som fremkom fra det ærede Medlem, vare vel skikede til at styrke Modstanden hos dem, som frygtede for den Afløsning, han har udtalt sig for, og jeg angav, hvilke disse Ytringer vare. Det var nemlig hans Ytringer om den Maade, hvorpaa Tienden skulde afløses, og dernæst hans Ytringer om, at hvis man ikke nu gik ind paa Flertallets Forslag, maatte man vente, at der efterhaanden vilde fremkomme mere og mere yderliggaaende Fordringer. Jeg tror, at jeg betegnede det ærede Medlems Ytringer korrekt, men dermed betegnede jeg ikke ham selv som yderliggaaende. Jeg omtalte kun, at den Fremgangsmaade, hver Gang en Sag vender tilbage til fornyet Forhandling, da at benytte Leiligheden til at stille nye Fordringer, var en farlig Vej at komme ind paa, thi det var netop den Fremgangsmaade, som nødvendig maatte fremkalde en Tilbagegang. Det ærede Medlem betegnede mig som hørende til Tilbagegangsmændene (Th. Nielsen: Nei!) Det ærede Medlem nævnedes Ordet „Reaktion“, og det oversætter jeg ved Tilbagestrid (Th. Nielsen: Det er en Misforstaaelse!) Saa har jeg hørt feil, men i alt Fald var der et andet Medlem, som tillod sig at betegne mig som Høiremand. Det er mig iøvrigt forsaavidt ligegyldigt, om man siger, at jeg hører til Høire eller til Venstre, idet jeg ikke tror, at den Slags

Betegnelser høre hjemme her. Den næste Bemærkning af det ærede Medlem, som jeg skal dvæle ved, er den, hvorledes jeg kunde forene min Udtalelse om, at Staten er Eier af Tienden, med min anden Udtalelse om, at Tiendens Forbliven ved Kalbde kunde komme Sognene særlig tilgode i det Tilfælde, som jeg antager, at det ærede Medlem ønsker, maa indtræffe, at der nemlig indtraadte en større Afskillelse eller en fuldstændig Afskillelse mellem Kirke og Stat. Jeg tror nu, at jeg før udtalte mig saa tydelig, jeg formaaede, idet jeg sagde, at naar Tienden blev ved Sognene, var det ganske naturligt, om Staten som Eier af Tienden tog Hensyn til Sognene og lod en Del af den komme disse tilgode til Fremme af andre aandelige Interesser. Jeg tror ikke, at der er nogen som helst Modsigelse deri. Det er Staten, der tager Tienden, det er Staten, der tager dette Hensyn, og dertil maa den være fuldt berettiget. Naar endelig det ærede Medlem henviste til en Betænkning, hvori det skulde være sagt i Anledning af den Fordring, man mente at have til de større Sædegaardseiere paa Grund af deres hidtidige Tiendefrihed, at man hellere, istedetfor at indbringe denne Fordring eller paa-lægge en ny Tiende, skulde tage Hensyn dertil ved Afløsningen af den gamle, saa er det netop mod denne Anskuelse, jeg tillod mig at protestere, thi det gaar ud over alle de Andre, som hverken ere Sædegaardseiere og Tiendeydere. Er man berettiget til at fordrø Afløsning af Sædegaardseiernes Tiendefrihed, hvilket jeg for mit Vedkommende ikke antager, og hvis man kan gennemføre det, saa gjøre man det, men en Afløsning af Tienden maa ske i og for sig mod fuldt Vederlag; den nævnte Fremgangsmaade er uretfærdig mod Sktetiendeydere. Det ærede Medlem paa den anden Side havde ogsaa misforstaaet dette, thi naar jeg opponerede mod en lempelig Afløsning, blev der udtrykkelig anført, at det var den Art af Lempelighed, som de Herrer vilde have. Der er Ingen, som ikke mener, at naar man gennemfører Tiendeafløsningen, skal der i Form og Maade tages alle mulige Hensyn; denne Humanitetsfordring tror jeg, at Alle vilde være enige om at anerkjende.

G. Petersen: Det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (Kjær) udtalte i sit Foredrag, at han betragtede det som omtrent ligegyldigt, hvad enten denne Lov kom ud eller ikke, men jeg maa efter min Overbevisning nedlægge en Indsigelse imod denne hans Ytring. Det kan maaske være, at Forholdene kunne stille sig saaledes paa hans Egn, at man der er mere ligegyldig ved, om denne Lov kommer frem eller ikke, men efter den Mening og den Erfaring, jeg har, maa jeg tro, i det Mindste for min Egns Vedkommende, at der netop er en levende Bevægelse og en stærk Egen efter de Reformers, som denne